Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk
4537970-1105207-DMO

Bijlagen
1

Datum document
30 september 2026

Correspondentie uitsluitend richten aan het retouradres met vermelding van de datum en het kenmerk van deze brief.

Datum 13 november 2026
Betreft Kamervragen

Geachte voorzitter,

Hierbij zend ik u de antwoorden op de vragen van het lid Westerveld (PRO) over de vergoeding van psychosociale hulphonden (2026Z20520).

Hoogachtend,

de minister van Langdurige Zorg,
Jeugd en Sport,

Mirjam Sterk

Antwoorden op Kamervragen van het lid Westerveld (PRO) over de vergoeding van psychosociale hulphonden (ingezonden d.d. 30 september 2026, 2026Z20520).

Vraag 1
Bent u bekend met het bericht 'Hulphond Zingo moet al na 6,5 jaar met pensioen, maar Kaj kan hem niet missen: 'Hij gaf mij een doel in het leven''?[1]

Antwoord 1
Ja, ik ben bekend met het bericht.

Vraag 2
Bent u het met ons eens dat het verhaal van Kaj van Diemen, die door zijn hulphond Zingo zelfstandiger kan leven, minder snel overprikkeld raakt, op tijd zijn medicijnen inneemt en zich veiliger door het verkeer beweegt, staat voor de situatie van veel meer mensen? Erkent u ook dat een psychosociale hulphond mensen met een specifieke hulpvraag soms letterlijk hun leven teruggeeft?

Antwoord 2
Ja, ik erken dat mensen baat kunnen hebben bij een psychosociale hulphond. Deze hulphonden kunnen voor zorgen voor meer veiligheid en structuur, het verlagen van angst en spanning en het bevorderen van sociale contacten. Ze kunnen ervoor zorgen dat mensen meer kunnen deelnemen aan de samenleving.

Vraag 3
Ziet u ook dat er sinds de vorige Kamervragen van de indiener in 2022, alleen maar meer onderzoek is gekomen waaruit blijkt dat psychosociale hulphonden fors kunnen bijdragen aan mentaal welzijn, zelfstandigheid en levenskwaliteit? Bent u bijvoorbeeld bekend met het langdurige onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen naar de inzet van hulphonden waarnaar in het artikel wordt verwezen?

Antwoord 3
Ja, ik ben bekend met het onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen. En hoewel ik niet bekend ben met de resultaten van elk afzonderlijk onderzoek, ben ik op de hoogte dat er sinds het versturen van de vorige Kamerbrief in 2024 meerdere onderzoeken zijn verricht naar psychosociale hulphonden.

Vraag 4
Wat is de stand van zaken van de in 2022 aangekondigde landelijke afspraken over de definitie van een assistentiehond, de certificering van hondenscholen, de conformiteitsbeoordeling en het toezicht op de opleiding van assistentiehonden? Welke onderdelen zijn inmiddels gerealiseerd en welke nog niet?

Antwoord 4
In november 2026 is er een subsidie verstrekt aan de twee brancheorganisaties van assistentiehondenscholen om een conformiteitenstelsel op te zetten.

---

[1] AD, 19 september 2026, "Hulphond Zingo moet al na 6,5 jaar met pensioen, maar Kaj kan hem niet missen: 'Hij gaf mij een doel in het leven", (https://www.ad.nl/binnenland/hulphond-zingo-moet-al-na-6-5-jaar-met-pensioen-maar-kaj-kan-hem-niet-missen-hij-gaf-mij-een-doel-in-het-leven~a11222c7)

De inrichting van een conformiteitenstelsel is afhankelijk van de afronding van de Europese normontwikkeling voor assistentiehonden binnen de Europees Comité voor Normalisatie (CEN). Naar verwachting zijn deze normen medio 2027 gereed. Op basis van deze normen kunnen assistentiehondenscholen en -opleiders worden getoetst en erkend. Hiermee ontstaat een conformiteitenstelsel dat voorziet in de certificering van honden en hun opleiders.

Vraag 5
Op welke manier zijn de resultaten van de diverse onderzoeken en het project “Met een hond kan ik het leven aan”, meegenomen in het beleid rondom mentale gezondheid? Worden de richtlijnen voor gemeenten en zorgverzekeraars over vergoedingen ook overal geïmplementeerd? Zo nee, bent u bereid om zich hiervoor in te zetten?[2]

Antwoord 5
De resultaten van onder meer het project “Met een hond kan ik het leven aan”, geven waardevol inzicht in wat een psychosociale hulphond kan betekenen en waar mensen bij de aanvraag tegenaan lopen. Ik vind het waardevol dat deze kennis er nu is. Het is aan gemeenten en zorgverzekeraars om te bepalen hoe zij deze hulphonden inkopen en verstrekken.

Gemeenten staan aan de lat voor de inkoop van zorg en ondersteuning in het sociaal domein en voor de beoordeling van individuele aanvragen om een maatwerkvoorziening zoals een hulphond. Zorgverzekeraars zijn verantwoordelijk voor de zorginkoop van zorg uit de Zorgverzekeringswet (Zvw) en hebben de wettelijke taak om te letten op de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van de zorg. Dit geldt ook voor hulphonden.

Vraag 6
Erkent u dat de inzet van hulphonden in voorkomende gevallen juist kostenbesparend is, omdat mensen zelfredzamer en zowel fysiek als mentaal gezonder worden?

Antwoord 6
Ja, ik kan mij voorstellen dat zorgkosten op individueel niveau kunnen afnemen als mensen zelfredzamer en mentaal gezonder worden. Hulphonden kunnen ervoor zorgen dat mensen meer kunnen deelnemen aan de samenleving.

Vraag 7
Begrijpt u het dat er onbegrip is over het feit dat mensen dat mensen met PTSS door hun werk bij Defensie of de politie wel voor specifieke vergoedingen of voorzieningen in aanmerking komen, terwijl mensen die door een andere oorzaak PTSS hebben opgelopen vaak afhankelijk zijn van de keuze van de gemeente waar ze wonen? Vindt u het, los van de juridische financieringsgrondslag, uitlegbaar dat twee mensen met vergelijkbare beperkingen en dezelfde behoefte aan ondersteuning verschillend worden behandeld vanwege de oorzaak van hun PTSS?[3]

---

[2] ZonMw, 10 april 2025, 'Een psychiatrische hulphond verandert het leven van jongeren met mentale klachten' (Een psychiatrische hulphond verandert het leven van jongeren met)
[3] Aanhangsel van de Handelingen, vergaderjaar 2021-2022, nummer 3836

Antwoord 7
Ja, ik begrijp dat mensen dit oneerlijk kunnen vinden. Tegelijkertijd blijkt uit de laatste stand van de wetenschap dat PTSS-honden effectief zijn voor veteranen en ex-agenten. Het Zorginstituut heeft het verdiepingsrapport Zinnige Zorg bij PTSS opgesteld (2021). In het verbetersignalement PTSS is het Zorginstituut uitgegaan van de medische richtlijnen en de toepassing in de praktijk. In het signalement staat dat er nog kennis ontbreekt en dat de (kosten) effectiviteit van de inzet van hulphonden nog onduidelijk is. Naar aanleiding van een vraag van MIND heeft het Zorginstituut in de bijlage van het rapport aangegeven dat partijen deze onderwerpen in het kader van richtlijnaanpassing op onderzoeksagenda's kunnen plaatsen. Het Zorginstituut heeft ZonMW gevraagd nader aandacht te besteden aan de onderwerpen waarover kennis nog ontbreekt. Dit heeft geresulteerd in het project "Met een hond kan ik het leven aan".
Ook is er de mogelijkheid voor personen om een PTSS-hond via de Wmo aan te vragen.[4]

Vraag 8
Hoe verhoudt dit onderscheid zich volgens u tot het VN-verdrag Handicap, waarin de daadwerkelijke ondersteuningsbehoefte en de mogelijkheid om zelfstandig aan de samenleving deel te nemen centraal staan? Deelt u de mening dat niet de oorzaak van een beperking, maar de gevolgen daarvan en de individuele ondersteuningsbehoefte leidend zouden moeten zijn?

Antwoord 8
Ja, daar ben ik het mee eens. Het is van belang dat wordt gekeken naar de individuele ondersteuningsbehoefte. Wanneer er een aanvraag wordt gedaan bij de gemeente wordt ook juist gekeken naar de ondersteuningsbehoefte van de aanvrager. Op basis hiervan wordt gekeken of en welke (maatwerk)voorziening passend is.

Vraag 9
Hoeveel aanvragen voor psychosociale hulphonden zijn in de jaren 2022 tot en met 2026 bij gemeenten ingediend op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015?

Vraag 10
Hoeveel aanvragen zijn geheel of gedeeltelijk toegekend en hoeveel zijn afgewezen? Kunt u deze cijfers uitsplitsen naar gemeente en reden voor afwijzing?

Vraag 11
Zijn er inmiddels wel gegevens beschikbaar over het aantal assistentiehonden dat wordt verstrekt? Zo nee, hoe kunt u zonder deze informatie beoordelen of mensen met een vergelijkbare ondersteuningsbehoefte in verschillende gemeenten gelijkwaardig worden behandeld?

Antwoord 9, 10 en 11
Voor zover mij bekend, worden er landelijk geen cijfers bijgehouden over hoeveel aanvragen voor een assistentiehond bij gemeenten worden ingediend, en welke aanvragen al dan niet worden toegewezen.

Vraag 12
Klopt het beeld uit het artikel dat gemeenten geen gezamenlijk beoordelingsprotocol hanteren en dat de kans op vergoeding daardoor sterk afhankelijk kan zijn van de

[4] Kamerstukken II 2023/24, 32 805, nr. 174

gemeente waarin iemand woont? Zo ja, acht u deze postcodeafhankelijkheid wenselijk? Zo nee, hoe zit het dan wel?

Antwoord 12
Het klopt dat er geen landelijk verplicht beoordelingsprotocol voor psychosociale hulphonden bestaat. Gemeenten beoordelen aanvragen op basis van de Wmo 2015 en de eigen gemeentelijke verordening. Daardoor kunnen verschillen ontstaan tussen gemeenten.

Voor psychosociale hulphonden is daarnaast de verhouding met de Zorgverzekeringswet (Zvw) van belang. De Centrale Raad van Beroep heeft op 20 mei 2026 bevestigd dat gemeenten in beginsel niet gehouden zijn om de kosten van hulphonden te vergoeden waarvoor binnen de Zvw bewust geen aanspraak op vergoeding bestaat. Gemeenten *kunnen* er wel voor kiezen deze honden als maatwerkvoorziening te verstrekken. De Raad heeft daarnaast gewezen op zeer uitzonderlijke omstandigheden, waarin sprake is van zeer ernstige beperkingen in de zelfredzaamheid en/of participatie en waarin vaststaat dat een hulphond de enige nog overgebleven mogelijkheid is waarmee een passende bijdrage zou kunnen worden geleverd aan de zelfredzaamheid en de participatie.[5] Dit past ook binnen de kaders zoals toegelicht in de Kamerbrief over de vergoeding van assistentiehonden vanuit de Wmo.[6]

Verschillen die voortkomen uit een zorgvuldige beoordeling van de individuele situatie en uit lokale keuzes, horen bij een gedecentraliseerde wet. Bij de verantwoordelijkheden en taken die bij gemeenten zijn belegd, is een reële mate van beleidsruimte noodzakelijk om invulling te kunnen geven aan hun taken. Dat neemt niet weg dat verschillen voor inwoners moeilijk uitlegbaar kunnen zijn. Verschillen die ontstaan doordat aanvragen zonder zorgvuldig individueel onderzoek worden afgewezen, vind ik niet wenselijk. Die passen ook niet binnen de wet.

In mijn brief van 9 oktober 2026 over stelselverantwoordelijkheid en gemeentelijke verschillen heb ik verder toegelicht hoe ik aankijk tegen verschillen in de uitvoering van de Wmo 2015 en de mogelijkheden om meer eenduidigheid te bevorderen, met behoud van gemeentelijke beleidsruimte.[7]

Vraag 13
Bent u bereid om samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, ervaringsdeskundigen, gemeenten en deskundigen, zoals betrokken bij het project “Met een hond kan ik het leven aan”, tot een landelijk afwegingskader te komen voor aanvragen van psychosociale hulphonden, waarbij de individuele ondersteuningsbehoefte en de bijdrage aan zelfredzaamheid en participatie centraal staan?[8]

Antwoord 13

[5] ECLI:NL:CRVB:2026:618
[6] Kamerstukken II 2023/24, 32 805, nr. 174
[7] Kamerbrief over Stelselverantwoordelijkheid en gemeentelijke verschillen, 9 oktober 2026.
[8] 2023Z18359

Ik ben bereid om met deze partijen in gesprek te gaan over de beoordeling van aanvragen voor psychosociale hulphonden. Ik kan echter niet de toezegging doen om een nieuw landelijk afwegingskader te ontwikkelen.

Het wettelijke kader voor de beoordeling van aanvragen ligt vast in de Wmo 2015 en is door de Centrale Raad van Beroep nader ingevuld.[9] Gemeenten hebben binnen dat kader beleidsruimte. Wel kan worden bezien hoe gemeenten bij het onderzoek naar de inzet van een hulphond kunnen worden ondersteund. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van bestaande kennis en hulpmiddelen, zoals de richtlijn die binnen het project “Met een hond kan ik het leven aan” is ontwikkeld. Deze richtlijn biedt onder meer Wmo-consulenten handvatten bij het beoordelen van financieringsaanvragen. In het gesprek kan worden verkend of en hoe deze kennis kan bijdragen aan een meer eenduidige en zorgvuldige beoordeling, met behoud van ruimte voor individueel maatwerk.

Vraag 14
Hoe wordt erop toegezien dat gemeenten uitvoering geven aan het standpunt van uw ambtsvoorganger uit 2024 dat zij een assistentiehond in de regel moeten toekennen wanneer uit zorgvuldig Wmo-onderzoek blijkt dat deze voor de inwoner de enige passende oplossing is, en aanvragen niet bij voorbaat afwijzen met een algemene verwijzing naar het ontbreken van voldoende wetenschappelijk bewijs?

Antwoord 14
De verantwoordelijkheid voor de beoordeling van individuele aanvragen voor een maatwerkvoorziening ligt bij gemeenten. Het college legt over de uitvoering van de Wmo 2015 verantwoording af aan de gemeenteraad. Daarnaast kunnen inwoners tegen een afwijzend besluit bezwaar maken en vervolgens beroep instellen bij de bestuursrechter.

Mijn ambtsvoorganger heeft in haar brief van 25 maart 2024 toegelicht dat gemeenten aanvragen voor een assistentiehond niet bij voorbaat mogen afwijzen. Tegelijkertijd kan uit zorgvuldig individueel onderzoek blijken dat een hulphond geen passende oplossing is of dat andere passende mogelijkheden beschikbaar zijn. Ook kan bij de beoordeling worden betrokken of de inzet van de hulphond in het concrete geval voldoende effectief is.

De Centrale Raad van Beroep heeft op 20 mei 2026 de verhouding tussen de Wmo 2015 en de Zorgverzekeringswet bij de verstrekking van psychosociale hulphonden nader verduidelijkt.[10] Daarbij heeft de Raad ook aangegeven onder welke zeer uitzonderlijke omstandigheden de inzet van een hulphond aan de orde kan zijn. Een algemene verwijzing naar het ontbreken van voldoende wetenschappelijk bewijs kan niet in de plaats komen van het vereiste individuele onderzoek. Dat laat onverlet dat de gemeente bij de beoordeling mag betrekken of de inzet van een hulphond in het concrete geval een passende bijdrage kan leveren aan de zelfredzaamheid en participatie.

Vraag 15

[9] ECLI:NL:CRVB:2026:618
[10] ECLI:NL:CRVB:2026:618

Hoe voorkomt u dat mensen eerst een langdurige bezwaar- en beroepsprocedure moeten voeren om een passende maatwerkvoorziening af te dwingen, terwijl zij juist vanwege hun beperking vaak niet de energie, financiële middelen of ondersteuning hebben om zo'n procedure te doorlopen?

Antwoord 15
Ik vind het vervelend als mensen langdurige procedures moeten voeren. Jurisprudentie wijst uit dat hulphonden slechts in uitzonderlijke omstandigheden op basis van de Wmo2015 vergoed moeten worden. Ook vereist een aanvraag een goede onderbouwing waaruit blijkt dat de beperking in de zelfredzaamheid ernstig is en er geen andere manier is om dat op te lossen dan door middel van een hulphond. Als aanvrager en gemeente hier anders over oordelen, zijn bezwaar- en beroepsprocedures de enige route om uitsluitsel te krijgen.

Vraag 16
Worden bij het beoordelen van de kosteneffectiviteit ook mogelijke besparingen op ambulante begeleiding, ggz-behandeling, crisiszorg, opname, mantelzorg en Wmo-ondersteuning betrokken, evenals de maatschappelijke opbrengsten van meer zelfstandigheid, participatie en deelname aan onderwijs of werk? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 16
Het Zorginstituut heeft het verdiepingsrapport Zinnige Zorg bij PTSS opgesteld (2021). In het verbetersignalement PTSS is het Zorginstituut uitgegaan van de medische richtlijnen en de toepassing in de praktijk. In het signalement staat dat er nog kennis ontbreekt en dat de (kosten) effectiviteit van de inzet van hulphonden nog onduidelijk is. Naar aanleiding van een vraag van MIND heeft het Zorginstituut in de bijlage van het rapport aangegeven dat partijen deze onderwerpen in het kader van richtlijnaanpassing op onderzoeksagenda's kunnen plaatsen. Het Zorginstituut heeft ZonMW gevraagd nader aandacht te besteden aan de onderwerpen waarover kennis nog ontbreekt. Dit heeft geresulteerd in het project "Met een hond kan ik het leven aan. "

Vraag 17
Welke ondersteuning is beschikbaar voor mensen van wie de huidige hulphond vanwege ouderdom of ziekte moet stoppen, maar die geen vergoeding kunnen krijgen voor een opvolgende hond? Hoe voorkomt u dat zij hierdoor hun zelfstandigheid verliezen of opnieuw afhankelijk worden van intensievere en mogelijk duurdere zorg en ondersteuning?

Antwoord 17
Er zijn mogelijkheden om vergoeding voor een opvolgende hulphond te krijgen via stichtingen die op basis van fondsen, subsidies of donaties hulphonden kunnen opleiden en plaatsen.

Vraag 18
Deelt u de mening dat het onwenselijk is dat mensen voor een noodzakelijke voorziening van €25.000 tot €35.000 afhankelijk zijn van crowdfunding, fondsen of donaties, waardoor financiële draagkracht en het vermogen om een succesvolle inzamelingsactie te organiseren mede bepalen wie zelfstandig kan blijven leven? Welke concrete stappen gaat u zetten om deze willekeur te verminderen?
Antwoord 18

Uit de laatste stand van wetenschap is gebleken dat PTSS-honden effectief zijn voor veteranen en ex-agenten. Bij de publicatie van het eerdergenoemde rapport Zinnige zorg van het Zorginstituut is gebleken dat er nog onvoldoende kennis is over de effectiviteit van hulphonden voor andere doelgroepen.

De basisverzekering vergoedt bepaalde assistentiehonden via de Zorgverzekeringswet voor specifieke medische indicaties. In uitzonderlijke gevallen kan men ook aanspraak doen op de Wmo 2015. Daarnaast kunnen mensen met psychische klachten of een psychische stoornis wel aanspraak maken op Zvw-zorg, zij het in een andere vorm dan een hulphond.